

کاربری و کاربرد

عبدالله کوثری

در بیشتر مقالات و کتابهای مربوط به معماری و شهرسازی به جملاتی از این قبیل بر می‌خوریم: "تغییر کاربری زمین از مسکونی به تجاری" یا "برای تعیین کاربری این ساختمان باید به عواملی چند توجه کرد" و... گویا نویسندگان یا مترجمان این مقالات و کتابها فکر می‌کنند کاربری واژه‌ای است خاص معماری و شهرسازی، و واژه‌ای درست است و در معنای درست به کار می‌رود. اما واقعیت جز این است.

واژه "کاربری" را در مقابل use می‌گذارند. و منظور از آن مورد استفاده زمین یا ساختمان است. اما این معادل، معادل درستی نیست. کاربری معنای دیگری دارد. بارها در گفت‌وگوها شنیده‌ایم که می‌گویند: ساختن این میز ۱۰ ساعت کار می‌برد. یا ایجاد این کارخانه فلان قدر سرمایه می‌برد. یعنی به فلان مقدار کار یا سرمایه نیاز دارد. در علم اقتصاد دو اصطلاح *labour* و *capital intensive* داریم که به ترتیب به کاربر و سرمایه‌بر ترجمه شده‌اند. پس واژه کاربری به معنای نیاز به کار در تولید یا ساختن چیزی است. سالهاست که مترجمان در برابر use معادل کاربرد را می‌گذارند. در اینجا نیز کاربرد معنای درست را می‌رساند: کاربرد این ساختمان تجاری است یا کاربرد این زمین زراعی است.

شاید کسی که نخستین بار این معادل را ساخته به این شکل از ترکیب کار + بردن نظر داشته که مثلاً: این ساختمان را در تجارت به کار می‌بریم. یا: برای کشاورزی زمینهای زیادی به کار می‌بریم. و آن‌گاه شکل مصدری آن را کاربری پنداشته است. اما شکل مصدری این ترکیب همان کاربرد می‌شود. مثل کاربرست یعنی به کار بستن.

امیدواریم از این پس نویسندگان یا مترجمان این‌گونه مطالب به این نکته توجه کنند و اگر در میان ایشان کسانی با آنچه در بالا آمده مخالفند، امیدواریم ما را از استدلال خود محروم نگذارند.